

Asia: VN/20544/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta laiksi perusopetuslain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Onko teillä lausuttavaa esityksen 22 pykälään koskien oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointia?

Helsingin kasvatuksen ja koulutuksen toimiala kannattaa arvioinnin yksityiskohtaisempaa määrittelyä lain tasolla nykytilaan verrattuna.

Esityksen säännöskohtaisissa perusteluissa todetaan pykälän kolmannen momentin osalta, että ”Momentissa säädettäisiin, että lisäksi oppilaan opintojen edistymisestä oppiaineiden tavoitteiden mukaisesti tulisi antaa säännöllisesti tietoa oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle. Tällä tarkoitettaisiin tietojen antamista lukuvuoden aikana lukuvuoden päätteeksi tehtävän arvioinnin lisäksi. Tietoja voitaisiin antaa välitodistuksin, arviointikeskusteluin tai muunlaisin tiedottein.” Välitodistukset ovat summatiivista arviointia. Arviointikeskustelut ovat formatiivista arviointia. Niiden rinnastus säännöskohtaisissa perusteluissa esitetyllä tavalla on epäselvää. Mikäli tavoitteena on luetella erilaisia tapoja antaa palautetta, niin formatiivista kuin summatiivista, tämä kannattaisi ilmaista eri tavalla, esimerkiksi seuraavasti: ”Tietoja voitaisiin antaa arviointikeskusteluin tai muunlaisin tiedottein. Lisäksi tietoja opinnoissa etenemisessä voidaan antaa välitodistuksen avulla”.

Onko teillä lausuttavaa esityksen 22 a pykälään koskien oppilaan arvioinnista ja opinnoissa etenemisestä päättämistä?

Helsingin kasvatuksen ja koulutuksen toimiala kannattaa esityksen 22 a §:n mukaista kirjausta siitä, että oppilaalle, jonka suoritus on hylätty, tulisi varata mahdollisuus opetukseen osallistumatta osoittaa saavuttaneensa asianomaisen oppiaineen tavoitteet hyväksytysti. Se olisi mahdollista toteuttaa lukuvuoden aikana tai oppilas voisi lukuvuoden koulutyön päätyttyä osallistua erilliseen näyttöön, jossa hän voisi osoittaa saavuttaneensa tavoitteet. Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala pitää hyvänä, että tämä mainitaan laissa.

Onko teillä lausuttavaa esityksen 22 b pykälään koskien todistuksia?

Helsingin kaupungin kasvatuksen ja koulutuksen toimiala pitää hyvänä ratkaisuna, että todistukset mainitaan lakitekstissä. Myös valtakunnalliset pohjat todistuksia varten ovat tarpeen.

Onko teillä muita huomioita esitykseen?

Helsingin kaupungin kasvatuksen ja koulutuksen toimiala kannattaa hallituksen esityksessä korostettuja tavoitteita ja pyrkimyksiä selkeyttää arviointia, lisätä oppilaiden yhdenvertaista kohtelua ja yhdenmukaistaa käytäntöjä valtakunnallisesti. Lakimuutos ei sellaisenaan takaa näitä pyrkimyksiä. Suuri osa tarvittavista muutoksista pitäisi tehdä opetussuunnitelmatasolla. Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala toivoo, että opetussuunnitelmaan kirjatut tavoitteet, periaatteet ja kriteerit ovat niin selkeät, että niitä ei voida paikallisesti tulkita eri tavoilla. Samalla tavalla osaamisen minimitaso, jolla oppilas voi siirtyä seuraavalle vuosiluokalle, on tarpeen kirjata nykyistä yksiselitteisemmin. Kun osaamisen minimitaso määritellään opetussuunnitelman perusteissa, tulee myös tuntijako määritellä valtakunnallisesti, jotta kullakin vuosiluokalla oppilailla on yhdenvertainen mahdollisuus saada opetusta. Samassa opetussuunnitelman uudistustyössä on tarpeen uudistaa 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnin ja päättöarvioinnin kriteerit, jotta ne olisivat yksityiskohtaiset ja yksiselitteiset. Helsingin kaupungin kasvatuksen ja koulutuksen toimiala haluaa säilyttää tulevissakin ohjeistuksissa arvioinnin monipuolisuuden, kun arvioinnin kokonaisuutta uudistetaan. Oppilaalla pitää jatkossakin olla mahdollisuus näyttää osaamisensa monipuolisin näytöin.

Lakiehdotus pyrkii linjaamaan selvemmin luokalle jättämisen perusteita. Hallituksen esityksen luvussa 2.4 viitataan tutkimuksiin, joiden mukaan kompensaatioperiaatteen käyttämisestä tarvittaisiin yhteisiä linjauksia. Oppimisen arvioinnin tulee pohjautua oppimisen tavoitteisiin ja arvioinnin kriteereihin. Helsingin kaupungin kasvatuksen ja koulutuksen toimiala kannattaa perusopetuksen arviointinormeissa olevan kompensaatioperiaatteen täsmentämistä ja rajaamista valtakunnallisesti yhdenmukaisesti. Siksi perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin sisältyviä arviointiperiaatteita ja päättöarvioinnin kriteereitä tulee selkiyttää. Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala kannattaa valtakunnallisia linjauksia oppiaineiden tavoitteiden painotuksiin sekä arvioinnin kompensaatioperiaatteen käyttämiseen.

Lakimuutoksessa korostetaan työskentelyn arvioinnin merkitystä. Helsingin kaupungin kasvatuksen ja koulutuksen toimiala kannattaa tätä. On kuitenkin huomioitava, että tätä on hankala sovittaa yhteen erityisen tutkinnon kanssa. Erityinen tutkinto suoritetaan tyypillisesti erilliskokeena. Siksi opettajan on vaikea tässä yhteydessä arvioida työskentelytaitoja. Helsingin kaupungin kasvatuksen ja koulutuksen toimiala toivoo, että erityisen tutkinnon asema, merkitys ja toteutus kirjattaisiin lakiin kattavammin ja opetussuunnitelman perusteissa määriteltäisiin tarkemmin sen toteutus. Ongelma liittyy myös perusopetuslain 18 §:n opetuksen poikkeavaan järjestämiseen, kun oppilas voi lain mukaan osoittaa erilaisin näytöin vuosiluokan tiedot ja taidot. Tarkoitetaanko tässä erityistä tutkintoa vastaavaa näyttöä vai jotain muuta? Tältäkin osin normitusta voisi yhdenmukaistaa ja selkeyttää.

Helsingin kaupungin kasvatuksen ja koulutuksen toimiala toivoo selvästi nykyistä yksiselitteisempiä kriteerejä ja määrittelyjä. Samalla on huomioitava, että osa oppilaista opiskelee hyvin erilaisissa ympäristöissä kuin tavallisessa koululuokassa. Uudistusta tehdessä on huolehdittava, ettei uudistus vaikeuta esimerkiksi vankilaopetuksen järjestämisestä.

On oppilaan etu, että hän saa osaamistaan vastaavan arvioinnin ja että hän voi luottaa samaansa arviointiin erityisesti siksi, että yhteishaussa perusopetuksesta toiselle asteelle opiskelijavalinnat

perustuvat joko kokonaan tai osittain hakijan perusopetuksen päättöarviointiin. Nykyisten arviointikriteerien vaihtelevat tulkinnat muodostavat nykyisellään toiselle asteelle hakeutumisen vaiheessa yhdenvertaisuuskysymyksen, jossa tarvitaan nykyistä täsmällisempää, valtakunnallista ohjeistusta.

Kukkonen Kirsi
Helsingin kaupunki, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala